

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Мария Петкова Христова

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“,

област на висше образование: *4. Природни науки, математика и информатика;*

професионално направление: *4.6. Информатика и компютърни науки*

докторска програма: *Информатика*

Автор: **Нина Станчева Станчева,**

Тема: „Семантични модели за виртуално образователно пространство“

научен ръководител: **доц. д-р Ася Стоянова-Дойчева,**

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Общо описание на представените материали и докторанта

Становището е изготвено съгласно заповед № Р33-5133/23.10.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, с която съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Семантични модели за виртуално образователно пространство“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление: 4.6. Информатика и компютърни науки. Автор на дисертационния труд е **Нина Станчева Станчева**, редовен докторант към катедра „Компютърни системи“, с научен ръководител доц. д-р Ася Георгиева Стоянова-Дойчева.

Представеният комплект материали е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Нина Станчева е бакалавър и магистър по информатика във Факултета по математика и информатика, ПУ „Паисий Хилендарски“. Работи в БРОУДКОМ БЪЛГАРИЯ ЕООД като софтуерен експерт по програмиране и проектиране. Била е хоноруван асистент по Софтуерни технологии и Вероятности и приложна статистика в ПУ.

Актуалност на тематиката

Несъмнено тематиката на дисертационния труд е особено актуална днес и ще остане такава и в бъдеще, пред вид и сегашната ситуация в образованието, предизвикана от проблема с пандемията. Значимостта на проблематиката се обуславя от наложилото се последните месеци он лайн обучение (електронно и дистанционно) в средното и висше образование, което освен предоставяне на обучителни ресурси и образователни услуги, изисква и нови подходи, осигуряващи адекватно оценяване на знанията, включително автоматизиране на електронното тестване. Семантичните модели, предмет на дисертационния труд, с възможностите си за структуриране на знанията, са подходящ способ за реализиране на тези цели.

Цел на изследването

Целите на дисертацията за дефиниране на формален модел за автоматично генериране на въпроси, създаване на семантичен модел с цел използването му в електронното тестване и създаване на подходяща среда са актуални и нетривиални проблеми с възможности за приложение в обучението.

Познаване на проблема

Дефинираните цели и логически последователното структуриране на дисертационния текст, както и цитираните 186 литературни източници (повечето от тях на английски език), ми дават основание да приема, че докторантката познава добре проблемната област, обект на изследването.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертацията е в обем от 159 страници. Състои се от шест глави (първата, от които е увод, а последната – заключение), библиография и приложения. В текста има и 57 фигури, и 15 таблици.

Първа и втора глави са посветени на представяне на тематиката, целите на дисертацията и проучване на съществуващото състояние на проблема. Чрез направения анализ на основните предимства при използване на семантика във виртуалното обучение, е обоснована необходимостта от нейното използване.

Основните резултати от изследването се намират в трета, четвърта и пета глави, в които съответно са представени: базов подход за генериране на тестови въпроси и въз основа на него - разработен формален модел QGM; създадена онтология в областта на софтуерните технологии и по-конкретно на езика UML; приобщаване на вече съществуваща онтология за генериране на електронни тестове и създадена интелигентна среда, която съставя за потребителя тест в областта на езика UML.

Добро впечатление прави таблица 15 от дисертационния труд, показваща връзката между приносите и поставените цели на дисертацията, структурата на дисертационния труд и направените публикации. Приемам претенциите на докторантката за основни приноси на труда както следва:

1. Научно-приложни приноси:

- направено е предложение за формализирани правила за автоматично генериране на тестови въпроси;
- създадена е прототипна онтология с цел използването ѝ в електронното тестване и дефиниране на правила за създаване на семантични модели за генериране на въпроси.

2. Приложен принос: разработена е прототипна среда за автоматично електронно тестване.

Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката е представила общо шест авторски публикации по темата на дисертационния труд (при минимално изискване за 4 публикации в рецензирани издания, една от които да е в списание). Три от публикациите са в списания – 2 от тях са с импакт фактор и импакт ранг. Останалите 3 публикации са в рецензирани издания и реферирани конференции. (една е рецензирана в SCOPUS). Пет публикации са на английски език. Забелязани са 21 цитирания на 4 работи. Нина Станчева е участвала в 3 научноизследователски проекта по Фонд „Научни изследвания“. Смятам, че резултатите от дисертацията са добре представени пред научната общност и че дисертационният труд и получените резултати са лично дело на докторантката.

Автореферат

Авторефератът отговаря по обем и съдържание на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Критични бележки и препоръки

Според установената практика за структуриране на дисертационен труд, целта се формулира в едно изречение, съдържащо очаквания обобщен резултат, който ще бъде постигнат в този труд. За постигане на целта се формулират задачи, които трябва да се решат и техните решения сумарно трябва да покриват целта.

В противоречие с тази практика, тук са дефинирани три цели (а даже третата цел – в още три подгрупи) на почти две страници, което създава впечатление за размитост. Задачи не са дефинирани, което по мое мнение е недостатък на труда. Всъщност, тези три „цели“ биха могли да бъдат поставени като основни задачи за решаване в дисертационния труд, а целта (очаквания резултат) на дисертационния труд би трябвало да бъде формулирана по-кратко и синтезирано.

Направените критични бележки не намаляват доброто впечатление от представената работа.

Препоръка: в интерес на бъдещото развитие на средата за електронни тестове е перспективата да се работи по нейното превеждане на български език.

. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Факултета по математика и информатика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Смятам, че докторантката притежава задълбочени теоретични познания по специалността „Информатика“ и доказани способности за самостоятелни научни изследвания. Всичко това ми дава убедителни доказателства за **положителна оценка** на дисертационния труд и предлагам почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Нина Станчева Станчева** в област на висше образование: *4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление: 4.6 Информатика и компютърни науки, докторска програма: Информатика.*

1.12.2020

София

Изготвил становището:

(проф. д-р Мария Христова)